

Johan Frederik Meijboom; door Johan (John) C.F. Meijboom 02-05-2022

Bron: prive en oorlogsgravenstichting.nl

Een korte oorlogsgeschiedenis van mijn oom Freek, de oudste broer van mijn vader en waaraan ik mijn derde naam te danken heb. Freek werd gearresteerd wegens verzet/hulp aan onderduikers, met name vliegeniers die geholpen werden via de zuidelijke route terug te keren naar Engeland. Mijn opa had de catering op de Westerschelde veerboten in zijn beheer en zoon Freek was een van de hofmeesters (zie filmfragment). Freek was in 1943 inmiddels getrouwd en woonde in Terneuzen. Geen kinderen.

In 1943 werd een aantal Zeeuwse verzetsmensen opgepakt doordat ze verraden waren door Fransz Still. Fransz was getrouwd met een Nederlandse vrouw en deserteerde op 1 augustus 1943 uit het Duitse leger. De familie Stoorvogel uit Harderwijk wilde hem via de pilotenlijn van de OD richting Frankrijk leiden. Hierbij belandde Still in Zeeland. Hij kwam via de Goese Sam Buijs bij diens aanstaande schoonvader Jan Mol in Kapelle terecht.

In Kapelle leerde Still meer verzetsmensen kennen. Toen een aantal van hen het echtpaar Still over de grens wilde smokkelen liepen ze in Nieuw-Namen tegen de lamp. Tijdens het verhoor verraadde het echtpaar Still de namen van hun helpers.

Dit leidde uiteindelijk tot de arrestatie van behoorlijk wat Zeeuwse verzetsmensen. Tijdens de golf van arrestaties die in de periode augustus-september plaats vond kon een aantal verzetsmensen de dans ontspringen door onder te duiken. De verzetsmensen die opgepakt werden, werden blootgesteld aan wrede verhoren. Een aantal van hen heeft hierbij namen genoemd van andere personen uit het verzet.

Op een dag kwam Freek van boord en werd direct gearresteerd. Na zijn veroordeling kwam hij in kamp Amersfoort terecht. Kort voor zijn vertrek naar Duitsland werd in Kamp Amersfoort nog door zijn oom Willem voedsel aangereikt door het buitenhek. Freek verbleef in Kamp Amersfoort tot 11-10-1944. Zijn transport kwam op 14-10-1944 in Neuengamme aan.

Bij aankomst moesten gevangenen al hun persoonlijke bezittingen in de "Effekten Kammer" afgeven. Vervolgens werd al het lichaamshaar afgeschoren en kreeg men een nummer op een zinken plaatje om de nek gehangen. Datzelfde nummer werd eveneens op de kampkleding genaaid. Kleding en schoeisel werd willekeurig verdeeld. Het kwam zelden voor dat een gevangene iets passends droeg. De persoonlijke gegevens werden in de "politieke afdeling" geregistreerd, wat vaak met mishandeling gepaard ging. Gedurende de eerste dagen stonden de gevangenen onder quarantaine en werden nog niet aan het werk gezet. Wel moesten ze urenlang op appèl staan.

De SS probeerde de moreel en psychische weerstand van de gevangenen te breken door hen te vernederen en hen af te beulen. De omstandigheden waren abominabel. De barakken zaten overvol, sanitaire voorzieningen waren ontoereikend en men had geen privacy. De dagindeling was dermate ingedeeld dat er nauwelijks een vrije minuut overbleef. Minder dan de helft van de 106.000 gevangenen van het concentratiekamp Neuengamme heeft de bevrijding meegemaakt

Op 28 augustus 1944 beval Adolf Hitler tot de bouw van de Friesenwall, verdedigingswerken langs de Noordzeekust. Vanwege de Tweede Wereldoorlog waren er weinig arbeidskrachten beschikbaar voor de Duitsers, waardoor gebruik zou worden gemaakt van gevangenen uit concentratiekamp Neuengamme. Daartoe werden zeven 'buitenkampen' gebouwd, waaronder Engerhafe. Erwin Seifert (SS-lid en net als Freek geboren in 1915) was de kampcommandant (gearresteerd in 1965, maar niet veroordeeld door gebrek aan bewijs. Hij verkeerde wel een jaar in Britse krijgsgevangenschap. In 1972 zou hij wel veroordeeld worden voor misdaden in Sachsenhausen.)

Kamp Engerhafe was een buitenkamp van concentratiekamp Neuengamme dat in 21-10-1944 korte tijd gevestigd was bij het Duitse dorp Engerhafe, niet ver van de Nederlandse grens in Oost-Friesland. Zo'n 2000 mensen zaten er gevangen; 188 stierven in de twee maanden dat het kamp bestond: 68 Polen, 47 Nederlanders, 21

Letten, 17 Fransen, 9 Russen, 8 Litouwers, 5 Duitsers, 4 Esten, 3 Belgen, 3 Italianen, 1 Spanjaard, 1 Tsjech en 1 Deen. Engerhafe was het enige concentratiekamp in Oost-Friesland.

De gevangenen werden dagelijks om 4 uur 's ochtends gewekt door de bewakers, om vervolgens een mager ontbijt te krijgen. Daarop volgde het appel. Om op hun werkplaats te komen moesten de gevangenen vervolgens drie kilometer lopen naar het station van Georgsheil. Vanaf daar werden ze dan naar Aurich gebracht. De gevangenen moesten dan opnieuw lopen, in dit geval door Aurich naar de plek waar ze moesten werken. Aldaar kregen ze kolenschoppen die niet geschikt waren voor het werk, dat bestond uit het graven van 2,5 meter diepe geulen in de kleigrond. De verzwakte mannen moesten werken zolang het licht was, daartoe gedwongen door de gewelddadige bewakers. Dan volgde de terugweg, waarbij gevangen die te verzwakt waren om het tempo te volgen werden aangevallen door de bewakers. Eenmaal terug in Engerhafe kregen de gevangenen een waterige soep met kool en enkele aardappelen.

Freek stierf door uitputting op 12 december 1944 en werd begraven samen met:

Władysław Gołaszewski , Polen, 38 jaar

Bronisław Miesiel , Polen, 32 jaar

Aleksandr Taraneks , Letland, 29 jaar

Reijer Kleijer , Nederland, 40 jaar

Władysław Tchorek , Polen, 53 jaar

Johan Frederik Meyboom , Nederland, 29 jaar

Jan Hoefman , Nederland, 24 jaar oud

Roman Rutkowski , Polen, 44 jaar oud

Eugeniusz Wejcman , Polen, 37 jaar oud

Ewald Neumann , Duitsland, 34 jaar oud

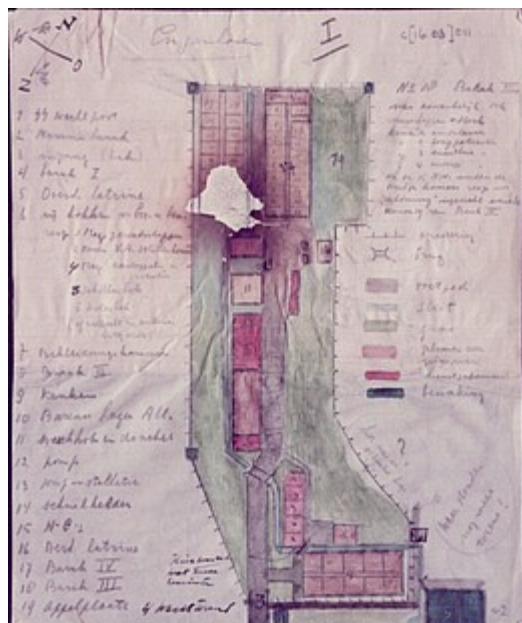
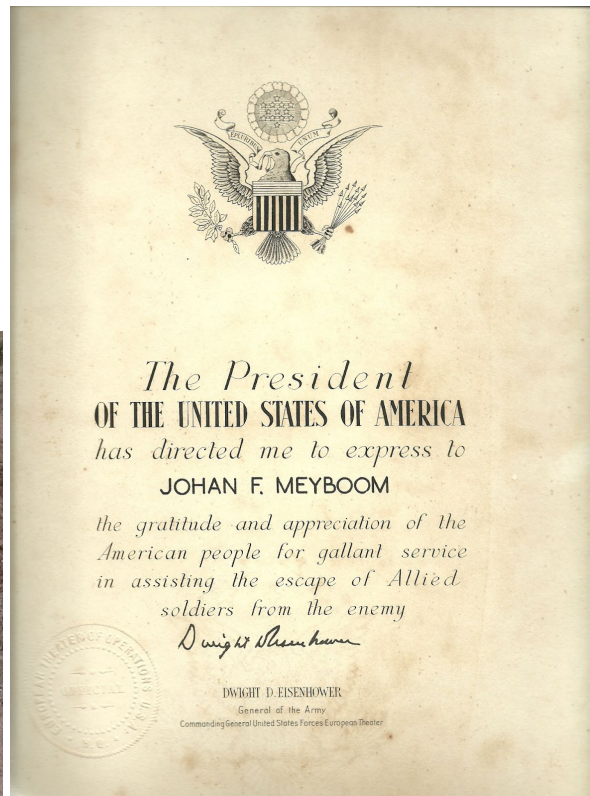
De antitankgracht was eind december 1944 voltooid. Op 22 december werd het concentratiekamp in Engerhafe ontbonden en werden de laatste gevangenen teruggebracht naar het hoofdkamp in Neuengamme.

De Franse opsporingsdienst groef in 1952 de lichamen op, om ze te identificeren. Met behulp van de documenten van de kerk lukte dat met bijna alle lichamen. De overleden Fransen en een deel van de overleden Nederlanders werden naar hun vaderland gebracht. Ook Freek 'kwam thuis' met name door de inspanningen van mijn oma. Mijn moeder vertelde mij dat ze destijds niet kon geloven dat Freek in dat kleine kistje lag. Het was inmiddels 7 jaar na zijn overlijden.

Hij werd opgenomen in het familiegraf op de Noorderbegraafplaats in Vlissingen maar werd later overgebracht naar de erebegraafplaats in Loenen.

Ieder jaar liepen mijn oma en opa mee in de stoet naar de begraafplaats, vooraan! Mijn oom Jo, verzorgde jaarlijks zijn graf en de herdenking werd later overgenomen door mijn ouders. Na de dood van mijn vader nam ik die taak op mij. Ik heb nog 1 oom in leven, nu 91, en hij verzorgt nu ieder jaar de bloemen voor het graf in Loenen.

We will Remember

Engerhufe Lager

Neuengamme

De namen van de slachtoffers van het subkamp Engerhafe zijn gegraveerd op de gedenkstenen op de begraafplaats van Engerhafe. Rechts boven staat de naam van Freek vermeld; Johann Meijboom in dezelfde volgorde als destijds met overleden medegevangenen van die sterfdag.